

Ünnepi köszöntő

**Tisztelt Közgyűlés, Elnök Úr, Akadémikus-, Tudós- és
Vezetőtársaim, Kollégáim, kedves Vendégeink!**

Kétszáz éves Akadémiánk adventjét éljük. A készüléket az ünnepre, amely lehetőséget kínál az emlékezésre és az újjászületésre is. Szerencsés akadémiai nemzedékekhez tartozunk, kivételes alkalmat, lehetőséget kaptunk, ami egyben felelősséget is jelent számunkra.

Már évek óta dolgozunk bicentenáriumunk ünnepi programsorozatán, és jó tempóban halad Székházunk felújítása is. Minden kreatív energiánkra szükség van a méltó ünnepléshez, küldetésünk megújításához, a hozzánk fűzött remények igazolásához, a tudományos közösség, a nemzet, a döntéshozók és a világ tiszteletének kivívásához. Fontos felidézni azt is, hogy kik vagyunk, és mivel tartozunk egymásnak, szembenézve akár hibáinkkal, mulasztásainkkal is.

Akadémiánk jogilag és szervezetileg soraiba szólít és egyesít magában minden magyar kutatót az egész Kárpát-medencéből és a nagyvilágból. Fórumot biztosít mindazoknak, akik a tudományt korszerűen, etikusan és kiválóságra törekvően művelik. Köztestületébe szólítja mindazokat, akik felismerik az intézményes közösségalkotás szükségességét, és elfogadják ennek feltételeit. Mindezt tekintet nélkül a nemre, korra, származásra, világnézetre. Ez érvényes valamennyi tudományterületre, tudományos és tudományt alkalmazó intézményre.

Akadémiánk történelmileg és erkölcsileg magáénak vall minden, alapításunk óta az Akadémia tagságát elnyerő tudóst. Tiszteletünket kifejezve közösséget vállalunk azokkal, akiket a magyar tudósok és az Akadémia tagjai közül igazságtalanság, indokolatlan mellőzés, hátrányos megkülönböztetés ért. Itt mindenekelőtt azokra kell gondolnunk, akiket

az elmúlt kétszáz év során külső – politikai vagy ideológiai eredetű – hatalmi kényszer hatására értek hátrányok az Akadémia érintettségével vagy közreműködésével. Ugyanakkor nem hallgathatunk azokról sem, akik nem külső befolyásra, hanem tudományos közéletünk zavarai, torzulásai, nem megfelelően kezelt belső konfliktusai következtében szenvedtek el hátrányos megkülönböztetést, mellőzést, igazságtalanságot.

A rendszerváltozást követően az Akadémia közössége arra törekedett, hogy a legnemesebb alapokra visszahelyezkedve a világra nyitott, önszervező, meritokratikus, morális-intellektuális rendszert alakítson ki. Ezt a törekvést fenn kell tartanunk. Hagyományaink és adottságaink egyedülálló szerepet biztosítanak számunkra az ország és a nemzet életében. E szerep betöltéséhez nélkülözhetetlen annak hitelt érdemlő vállalása, hogy a korábbi időkben előfordult torz jelenségek és esetek soha többé ne fordulhassanak elő.

Önismeretünket és önbecsülésünket szolgálja, hogy a mi Akadémiánkat, szemben más akadémiákkal, nem uralkodó, császár, király, egyházi méltóság, hanem a magyar nemzet képviselői alapították. Az Akadémia először a kiegyezés után kapott állami támogatást. Fennállása során nem csupán az adókból az állam által meghatározott közfeladatokra juttatott, mindenkor szűkös forrásokból gazdálkodhatott. Ha így történik, Akadémiánk létre sem jön, vagy hamar elsorvad. A két évszázados működést, az építészeti világörökség részét alkotó székház felépítését, a gyűjtemények, a vagyon gyarapodását, a magyar nyelv ápolását és a tudomány támogatását az Akadémia a legkülönbözőbb társadalmi rétegek adakozása, jótékonykodása révén tudta végezni, ezek az adományok mai munkánkat is segítik.

Az Akadémia a nemzet szemében máig megtettesíti a tudás tiszteletét, a magyar nyelv és a nemzet egységét és fejlődését, amit politikai és világnézeti hovatartozás nélkül minden magyar ember által elismert politikus, tudós és művész nagyjaink hitelesítenek. Köztisztületünk ma élő tagjaival szemben elvárás, hogy az Akadémiánk iránt megnyilvánuló, és a közvélemény-kutatásokból rendre kitűnő társadalmi bizalom a magyar tudományos közösség minden tagját és intézményét áthassa, felelősségvállalásra és büszkeségre ösztönözze.

Könnyű megválaszolni azt a kérdést, hogy mit tehet a nemzet, a döntéshozó az Akadémiáért. De vajon mit tesz, mit teyen ma az Akadémia a nemzetért? Mi haszna van az országnak-világnak az Akadémiából?

Nemzeti sorskérdés a hazai szellemi-tudományos erőforrások és a tudományos eredmények nemzeti érdekeknek megfelelő hasznosulása. A döntéshozót jelentősen segítheti, erősítheti, ha számíthat az Akadémia politikai kompetenciát és mozgásteret nem befolyásoló, objektív és hiteles szakértői hozzájárulására. Hatékony és építő hozzáállással kell segítenünk a döntéshozókat a tudományosan megalapozott tények és alternatívák ismeretében cselekedni.

Számunkra a tudás legmagasabb rendű hasznosulását jelenti, ha azt a közjó szolgálatába, a közérdek védelmébe sikerül állítani. Korunkban a közjó szolgálata sokszor a gazdasági magánszféra közreműködésével biztosítható, amit az állam is szorgalmaz, és a társadalom is igényel. Ezért a legsikeresebbek azok az országok, amelyekben a közügyek intézése a tudományos, a gazdasági és a társadalmat képviselő politikai szféra együttműködésén alapszik.

A nemzet legnagyobb kincse tagjainak tehetsége. Az Akadémia küldetése és egyik legfontosabb vállalása a nemzeti tudományos

tehetségvagyonnal való felelős és igényes gazdálkodás. A gondjainkra bízott tehetségek az ország minden tájáról érkeznek egyetemeinkre, kutatóhelyeinkre, az ipari innováció műhelyeibe ma is. Közülük kerülnek ki a közel 20 ezer főt számláló akadémiai köztestület tagjai, akik a legkiválóbb hazai és külföldi egyetemeken, kutatóhelyeken és az államigazgatásban dolgoznak. Ők a kutatás mellett a tudományos tehetségek felfedezésén, eredményeik közismertté és közhasznúvá tételén is munkálkodnak.

A köztestület különös megbecsüléssel övezett tagjai, az akadémikusok nemzetközi mércével mérve is kiváló tudományos teljesítményt hoznak létre. Emellett kiemelkedő tehetségnevelő munkát végeznek, számos tudományszervezői és közfeladatot látnak el. Az akadémiai jubileum alkalmat ad annak bemutatására is, hogy a nemzeti küldetés mindenkor törekvéseink homlokterében állt és áll ma is. Így válhat minden jóakarátú ember számára nyilvánvalóvá, hogy az Akadémia és közössége a nemzet szerves és szolidáris része.

Az Akadémia sokáig a férfiak ügye, terepe volt. Még legkiválóbbjaink sem törekedtek a tudomány iránt érdeklődést mutató, tehetséges nők elismerésére és befogadására. Mára ez a helyzet megváltozott. Amióta az akadémiai minősítésekben és a tagság elnyerésében kizárólagos követelménnyé vált a tudományos kiválóság és a tehetséggondozásban való élen járás, megindult a tudós női kiválóságok akadémiai térhódítása is. Ezt a lassabban javuló számarányok mellett még inkább fémjelzi női köztestületi tagjaink, akadémikusaink és választott vezetőink elismertsége, kiválósága és elkötelezettsége. Mindez ösztönzi a női szerepvállalást, és tovább erősíti a nők szerepét a kutatómunkában és az Akadémián.

Azt szorgalmazzuk, hogy az Akadémia jubileuma egyben a magyar tudomány és az egész ország, a magyar nemzet ünnepeként kerüljön be a történelemkönyvekbe. Legyen 2025 a Magyar Tudomány Éve! Arra kell törekednünk, hogy minden magyar ember, település, intézmény, szervezet – határon innen és túl –, ha csak pár órára is, de velünk ünnepeljen!

Aki az 1865–66-os évek fordulóján állt meg a Duna partján, az Pesten az Akadémia épületét, Budán a királyi vár és a Nagyboldogasszony-templom épületeit látta magasodni. Emitt a síkon a nemzet iránt elkötelezett tudomány frissen, közakarattól emelt székházát fedezhette fel, amott a dombon, a császári és királyi hatalom, s az uralkodó ideológia fellegvárait vehette szemügyre. A két világot a folyó a természet ellenállhatatlan áramlásával választotta el egymástól. De már állt a két part között átívelő, érintkezést teremtő, ember alkotta híd.

A híd, amely – Szerb Antal szavaival – Széchenyi számára jelképesen is hidat jelentett *„Magyarország és a magasabb emberség, az eszményi Európa között”*. A legnagyobb magyar Lánchídja, amelyen először Haynau ment keresztül, de amelynek *„nemes szépsége továbbra is mutatja az utat Széchenyi eszményei, a magasabb humánus, a belső harmónia felé.”*

Köszönöm, hogy meghallgattak!